

consummare, et in eo remanere licite possis et valeas: In nomine Patris, et Filii, etc. Item eadem auctoritate Apostolica, prolem, si quam suscepisti et susceperis, legitimam fere decerno et declaro: In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, » etc. Quæ item formula, variatis variandis, potest etiam inservire pro aliis consimilibus casibus occultis.

(33. Hic pro complemento advertendum est quod Confessarius potest absolvere et dispensare penitentem, quamvis ante executionem dispensationis obtentæ iterum copulam illicitam habuerit cum eadem sorore feminæ quam ducere intendit, quia repetita illa copula non inducit novum impedimentum affinitatis, sed manet illud unicum, quod prius contractum erat, sicuti antequam obtinisset dictam dispensationem decies: v. g. illam eandem sororem cognovisset, unicum esset impedimentum, nec in supplicatione opus fuisset exprimere quoties illam cognovisset, cum affinitas non per diversas copulas cum eadem persona, sed solum per diversas personas multiplicetur. Sanch., lib. viii, disp. 24, num. 38; Pontius, lib. viii, cap. 17, §5, num. 30; La Croix, lib. vi, part. iii,

INSTRUCTIO

PRO EXAMINE ILLORUM TESTIUM QUI INDUCUNTUR PRO CONTRAHENDIS MATRIMONIIS, TAM IN CURIA EMINENTISSIMI D. CARDIN. URBIS VICARII QUAM IN ALIIS CURIIS CÆTERORUM ORDINARIORUM.

(1. In primis, testis moneatur de gravitate iuramenti, in hoc præsertim negotio pertimescendi in quo divina simul et humana majestas læditur, ob rei de qua tractatur importantiam et gravitatem, quod imminet poena tritemium et fustigationis deponenti falsum.

(2. Interrogetur de nomine et cognomine, patria, ætate, exercitio, et habitatione.

(3. An sit civis vel exterus, et quatenus sit exterus, quanto tempore est in loco in quo testis ipse deponit.

(4. An ad examen accesserit sponte, vel requisitus. Si dixerit accessisse sponte a nemine requisitum, dimittatur, quia præsumitur mendax; si vero dixerit accessisse requisitus, interrogetur a quo vel a quibus, ubi, quando, quomodo, coram quibus, et quoties fuerit requisitus, et an sciat adesse aliquod impedimentum inter contrahere volentes.

(5. Interrogetur an sibi pro hoc testimonio ferendo fuerit aliquid datum, promissum, remissum, vel oblatum a contrahere volentibus, vel ab alio, ipsorum nomine.

(6. Interrogetur an cognoscat ipsos contrahere volentes, et a quanto tempore, in quo loco, qua occasione, et cujus qualitatis vel conditionis existant. Si responderit negative, testis dimittatur; si vero affirmative,

(7. Interrogetur an contrahere volentes sint cives, vel exteri. Si responderit esse exteros, supersedeatur in licentia contrahendi, donec per litteras ordinarii ipsorum contrahere volentium doceatur de eorum

num. 990; Vincentius, de Justis, lib. i, cap. 4, n. 161 et seq., cum aliis ibi citatis. (34. Secus autem esset dicendum si post obtentam ipsam dispensationem nondum executam, dictus penitens iterum copulam haberet, non cum eadem dicta sorore, sed cum alia persona diversa intra secundum gradum conjuncta feminæ quam ducere intendit, quia tunc insurgeret novum impedimentum, et nova opus esset dispensatione, cum dispensatio non extendatur ad alias affinitates seu ad alios casus postea exortos: Ludovisius dec. 34, n. 2; de Justis, loc. cit., num. 163 et 164, et alii citati. Unde denuo deberet in tali casu recurri ad sacram Penitentiarum et exponi integre factum.

(35. Dispensatio concessa, seu gratia facta a sacra Penitentiarum seu majori penitentiarum, non expirat morte Pontificis, etiam re integra. Ejus enim auctoritas non expirat morte Papæ. Et si major penitentiarum alique penitentiarum, Sede Romana vacante, moriantur, alii subrogantur a collegio cardin. Clementin. de electione, c. Ne Romani, § Eo tamen, Pius IV, Constit. 33, incip. In sublimi; S. Pius V, Constit. 83, incip. In omnibus.

libero statu, de eo tempore quo permanserunt in sua civitate vel diocesi. Ad probandum vero eorumdem contrahere volentium statum liberum pro reliquo temporis spatio, scilicet usque ad tempus quo volunt contrahere, admittantur testes idonei, qui legitime et concludenter deponant statum liberum contrahere volentium, et reddant sufficientem rationem causæ eorum scientiæ, absque eo quod teneantur deferre attestaciones ordinariorum locorum in quibus, contrahere volentes moram traxerunt. Si vero responderit contrahere volentes esse cives,

(8. Interrogetur sub qua parochia hæcenus contrahere volentes habitarunt, vel habitent de præsentibus.

(9. Item, an ipse testis sciat aliquem ex prædictis contrahere volentibus quandoque habuisse uxorem, vel maritum, aut professum fuisse in aliqua religione approbata, vel suscepisse aliquem ex ordinibus sacris, subdiaconatum scilicet, diaconatum, vel presbyteratum, vel habere aliud impedimentum ex quo non possit contrahi matrimonium? Si testis responderit non habuisse uxorem, vel maritum, neque aliud impedimentum, ut supra,

(10. Interrogetur de causa scientiæ, et an sit possibile quod aliquis ex illis habuerit uxorem, vel maritum, aut aliud impedimentum, etc., et quod ipse testis nesciat. Si responderit affirmative, supersedeatur, nisi ex aliis testibus probetur concludenter non habuisse uxorem, vel maritum, neque ullum

aliud impedimentum, etc. Si vero responderit negative,

(11. Interrogetur de causa scientiæ, ex qua deinde iudex colligere poterit an testis sit danda fides. Si responderit contrahere volentes habuisse uxorem, vel maritum, sed esse mortuos,

(12. Interrogetur de loco et tempore quo sunt mortui, et quomodo ipse testis sciat fuisse conjuges, et nunc esse mortuos. Et si responderit mortuos fuisse in aliquo hospitali, vel vidisse sepeliri in certa Ecclesia, vel occasione militiæ sepultos fuisse a militibus, non detur licentia contrahendi, nisi prius recepto testimonio authentico a rectore hospitalis in quo prædicti decesserunt, vel rectore ecclesiæ in qua humata fuerunt eorum cadavera, vel, si fieri potest, a duce illius cohortis in qua descriptus erat miles. Si tamen hujusmodi testimonia haberi non possunt, sacra congregatio non intendit excludere alias probationes quæ de jure communi possunt admitti, dummodo sint legitime et sufficientes.

(13. Interrogetur an post mortem dicti conjugis defuncti, aliquis ex prædictis contrahere volentibus, transierit ad secunda vota. Si responderit negative,

(14. Interrogetur an esse possit quod aliquis ex aliis transierit ad secunda vota, absque eo quod ipse testis sciat. Si responderit affirmative, supersedeatur in licentia, donec producantur testes, per quos negativa coarctetur concludenter; si vero negative,

(15. Interrogetur de causa scientiæ, qua perpensa, iudex poterit judicare an sit concedenda licentia, neque.

(16. Si contrahentes sunt vagi, non procedatur ad licentiam contrahendi, nisi doceant per fides ordinariorum suorum esse liberos, et in aliis, servata forma concil. Trid. in cap. Multi, sess. 24. Fides aliaque

INSTRUMENTA.

Vide verb. SCRIPTURÆ.

INTENTIO.

SUMMARIUM.

1. Intentio generatim sumpta quæ sit, et quomodo dividatur, ad n. 2. — 3. Quæ sit intentio actualis, virtualis, habitualis, ad num. 5. — 6. In quo differant inter se intentio habitualis et virtualis. — 7. Quæ sit intentio interpretativa, explicita, implicita, directa, indirecta, absoluta, conditionata, ad num. 13. — 14. Ad valide conficienda, seu ministranda sacramenta, quæ intentio sufficiat, quæ vero non, ad num. 20. — 21. Ad valorem sacramenti an sufficiat in ministro intentio ponendi materiam, et formam, vel ex joco, vel serio, et pure materialiter,

(1. Intentio generatim sumpta est actus voluntatis volentis aliquid facere vel fieri a se, vel ab alio. Est in re communis. (2. Intentio dividitur in actualem, virtuales, habituales, et interpretativas. (3. Intentio actualis est illa quam quis actu elicit et habet dum actualiter facit opus intentum, actu scilicet cogitans, et volens, seu intendens illud quod facit. (4. Intentio virtualis est

documenta quæ producuntur a partibus non admittantur, nisi sint munita sigillo et legalitate episcopi ordinarii, recognita saltem per testes qui habeant notam manum et sigillum; et attente consideretur quod fides seu testimonia bene et concludenter identificent personas de quibus agitur.

(17. Pro testibus in hac materia, recipiantur magis consanguinei quam extranei, quia præsumuntur melius informati; et cives magis quam exteri, nec admittantur homines vagi, et milites, nisi data causa et maturo consilio. Et notarius exacte describat personam testis, quem si cognoscit, utatur clausula, *michi bene cognitus*; sin minus examen non recipiat, nisi, una cum persona testis, aliqua alia compareat cognita notario, et quæ attestetur de nomine et cognomine ipsius testis, necnon de idoneitate ejusdem ad testimonium ferendum. Et hujusmodi examinibus debet interesse in urbe, ultra notarium, officialis specialiter deputatus ab eminentiss. vicario; et extra urbem, vel vicarius episcopi, vel aliqua persona insignis et idonea ab episcopo specialiter deputata. Alias puniatur notarius arbitrio sacre congregationis, et ordinarius non permittat fieri publicationes.

(18. Ordinarii præcipiant omnibus et singulis parochis in eorum diocesis existentibus ut pro matrimoniis cum exteris contrahendis non faciant publicationes in eorum ecclesiis, nisi certiorato ordinario, a quo, vel ejus vicario generali, prius teneantur fidem authenticam reportare quod pro tali matrimonio fuerint examinati testes in eorum tribunali, qui probent statum liberum contrahere volentium, etc. Contravenientes autem severe puniantur.

Franciscus Richardus, S. Rom. et univers. Inquisit., etc.